

Na de laatste formele vaststelling van deze criteria zijn de volgende aanvullende besluiten en interpretaties afgestemd met de Dierenbescherming. Deze besluiten/interpretaties zijn weliswaar nog niet formeel vastgesteld en kunnen, bij bijzondere omstandigheden, nog wijzigen voorafgaand aan opname in vastgestelde BLk criteria. Vooruitlopend hierop wordt op basis van deze aanvullende besluiten en interpretaties gecertificeerd.			
Datum	Norm nr. of onderwerp	Vraag	Aanvullend besluit of interpretatie
17-10-17	UIT01 Andere activiteiten	Vanaf 01-01-2018 mogen er geen dikbillen meer aanwezig zijn op BLk gecertificeerde varkensbedrijven. Hoe wordt er om gegaan met bestaande varkensbedrijven die al gecertificeerd zijn voor het Beter Leven keurmerk en ook dikbillen houden?	De Dierenbescherming wil niet dat Beter Leven gecertificeerde bedrijven ook dikbillen houden. Want daarmee kan worden geïnsinueerd dat de Dierenbescherming toch dikbillen onder het Beter Leven keurmerk toestaat. De enige optie om dikbillen op een BLk bedrijf te houden is als ze op een ander UBN nr. staan geregistreerd. De Dierenbescherming staat de deelnemende, BLk gecertificeerde varkensbedrijven die nu dikbillen houden, een overgangstermijn van 2 jaar toe. Hiermee hebben deze bedrijven naar de mening van de Dierenbescherming voldoende tijd om de aanwezige dikbillen af te mesten en af te voeren. Of om de dikbillen te huisvesten op een ander UBN.
21-11-19	UIT01 Andere activiteiten	Het houden van vleesrunderen met een dikbil factor, met een hoge incidentie van keizersneden, is niet toegestaan op BLk bedrijven. Geldt dit ook voor vleeskalveren: melkkoe gekruisd met een dikbil stier?	Dit criterium is niet van toepassing op kruising vleeskalveren uit de melkveehouderij (melkkoe gekruisd met een dikbil stier). Melkveehouders die een koe insemineren waarvan ze het kalf niet willen aanhouden kunnen er voor kiezen om die koe te insemineren met sperma van een dikbil stier. Echter, melkveehouders kiezen altijd voor een (dikbil) stier met een zodanig geboortegemak dat er zelden of nooit een keizersnede nodig is. Er is bij kruising vleeskalveren (afkomstig uit de melkveehouderij) daarom geen sprake van een hoge incidentie keizersneden. Daarom zijn kruising vleeskalveren wel toegestaan op Beter Leven keurmerk bedrijven.
28-01-22	UIT05 Megastallen norm	In criterium UIT05 wordt aangegeven dat dieren niet in een megastal worden gehouden. Het criterium beschrijft dat onder een megastal wordt verstaan één UBN (of EU registratienummer) met 330 NGE of meer. Echter, aan de hand van de interpretatie van criterium UIT05 lijkt exact 330 NGE wel te zijn toegestaan en dus nog niet te worden beschouwd als een megastal. Wanneer wordt één UBN (of EU registratienummer) aangemerkt als een megastal?	De Dierenbescherming heeft besloten criterium UIT05 aan te passen. Onder een megastal wordt één UBN (of EU registratienummer) met méér dan 330 NGE verstaan. Bijvoorbeeld de volgende locaties worden binnen het Beter Leven keurmerk als megastal aangemerkt en uitgesloten voor deelname: • vleesvarkensbedrijf met meer dan: $7552 \times 0,0437 = 330,02$ NGE) • vermeerderingsbedrijf met meer dan: 1266 zeugen en bijbehorende gespeende biggen ($1267 \times 0,2606 = 330,18$ NGE) • bedrijf met meer dan: 600 zeugen en 3973 vleesvarkens ($601 \times 0,2606 + 3973 \times 0,0437 = 330,24$ NGE) • speenbiggenbedrijf met meer dan: 10.000 speenbiggen ($10.001 \times 0,0330 = 330,03$ NGE) Het criterium wordt bij de volgende herziening aangepast.

18-02-22	UIT05 Megastallen norm & A00A, A00A1, A00B, A00B1, A00C, A00C1, A00D, A00D1, A00E en A00E1 Aantal BLk dierplaatsen en aantal aanwezige dieren	Om het aantal NGE op het bedrijf te bepalen, dient het aantal varkens op basis van de Beter Leven bedrijfs capaciteit te worden vermenigvuldigd met het aantal NGE's per diercategorie. In de BLk criteria worden de volgende diercategorieën aangehouden: zeug, vleesvarken, gespeende big met en zonder zeugen op de locatie. Hiermee worden niet alle aanwezige diercategorieën gedekt. Hoe moet worden omgegaan met diercategorieën die niet genoemd worden in het criterium?	De Dierenbescherming heeft besloten dat er diercategorieën worden toegevoegd voor het berekenen van het aantal NGE. Vanaf 01-01-2022 dienen onderstaande diercategorieën met bijbehorende NGE waardes te worden gehanteerd voor het berekenen van het totaal aantal NGE: • 1 guste, dragende of kraamzeug, 50 kg of meer (op locatie wél gesp. biggen) = 0,2606 NGE • 1 guste, dragende of kraamzeug, 50 kg of meer (op locatie géén gesp. biggen) = 0,2370 NGE • 1 opfokzeug of -beertje van 20-50 kg of 1 opfokzeug van 50 kg of meer, niet gedekt = 0,0577 NGE • 1 big tot 20 kg (op locatie géén zeugen) = 0,0330 NGE • 1 big tot 20 kg (op locatie wél zeugen) = 0,0000 NGE • 1 vleesvarken vanaf 20 kg = 0,0437 NGE • 1 beer, 50 kg of meer, dekrijp = 0,2606 NGE • 1 beer, 50 kg of meer, nog niet dekrijp = 0,0577 NGE Aan de hand van bovenstaande diercategorieën worden de criteria A00A - A00E1 aangepast. De criteria worden als volgt aangepast: • A00A: Aantal BLk guste, dragende of kraamzeugenplaatsen • A00A1: Aanwezig aantal guste, dragende of kraamzeugen • A00B: Aantal BLk berenplaatsen • A00B1: Aanwezig aantal beren • A00C: Aantal BLk vleesvarkenplaatsen • A00C1: Aanwezig aantal vleesvarkens • A00D: Aantal BLk opfokzeug of -berenplaatsen (20-50 kg) en BLk opfokzeugenplaatsen (50 kg of meer) • A00D1: Aanwezig aantal opfokzeugen of beertjes van 20-50 kg en opfokzeugen van 50 kg of meer • A00E: Aantal BLk biggenplaatsen (tot 20 kg) • A00E1: Aanwezig aantal biggen tot 20 kg Indien bestaande deelnemers (BLk deelnemers aangemeld vóór 01-01-2022) als gevolg van de nieuwe NGE diercategorieën de megastallen norm overschrijden, volgt er voor deze deelnemers geen sanctie. Deze deelnemers mogen het aantal BLk dierenplaatsen dat op 31-12-2021 aanwezig was aanhouden. Bij ver- of nieuwbouw wordt het aantal BLk dierenplaatsen verkleind naar 330 NGE of minder.

4-11-19	A01a Alle aanwezige varkens zijn BLk waardig	Indien een BLk vleesvarkensbedrijf besluit te stoppen met BLk, zal het bedrijf op enig moment niet-BLk waardige biggen aanvoeren. Wordt hierdoor het hele bedrijf niet meer BLk waardig? Er liggen nog BLk waardige vleesvarkens. Kunnen deze BLk waardige vleesvarkens nog als BLk worden afgevoerd?	De Dierenbescherming heeft besloten om een stoppende BLk vleesvarkenshouder, die niet-BLk biggen aanvoert, onder bepaalde voorwaarden toe te staan dat hij een bepaalde periode zijn vleesvarkens nog als BLk waardig mag afvoeren (Stoppersregeling vleesvarkens). Hierbij gelden de volgende voorwaarden: 1. Max. 3 maanden, na aanvoeren eerste niet-BLk biggen, mogen er nog BLk vleesvarkens van het stoppende BLk vleesvarkensbedrijf worden afgevoerd. Daarna niet meer. De einddatum van het BLk varken certificaat wordt op deze datum gezet (datum aanvoer eerste niet-BLk biggen + 3 maanden). 2. Het bedrijf mag hier alleen gebruik van maken als het bedrijf ook echt stopt met BLk. Het bedrijf mag zich daarom, minimaal een jaar lang, niet meer aanmelden voor BLk. Bij hernieuwde aanmelding dient eerst een nieuwe ingangscntrole te worden uitgevoerd en moeten alle aanwezige dieren op het bedrijf weer BLk waardig zijn.
26-08-24	A01a Alle aanwezige varkens zijn BLk waardig (deel 1)	Indien een BLk vermeerderaar besluit te stoppen met BLk, zal het bedrijf op enig moment biggen opleggen onder niet-BLk omstandigheden. Wordt hierdoor het hele bedrijf niet meer BLk waardig? Er zijn nog BLk waardige biggen aanwezig op het bedrijf. Kunnen deze BLk waardige biggen nog worden afgeleverd als BLk waardig aan BLk varkensbedrijven?	De Dierenbescherming heeft besloten dat stoppende BLk vermeerderaars, die biggen opleggen onder niet-BLk omstandigheden, onder bepaalde voorwaarden de nog aanwezige BLk biggen mogen afleveren als BLk waardig. Hierbij gelden de volgende voorwaarden: 1. Maximaal 3 maanden na het opleggen van de eerste niet-BLk biggen mogen er nog BLk waardige biggen van de stoppende BLk vermeerderaar worden afgeleverd aan andere BLk varkensbedrijven, daarna niet meer. De einddatum van het BLk certificaat wordt op deze datum gezet (datum opleggen eerste niet-BLk biggen + 3 maanden). 2. Zodra het bedrijf overstapt op het opleggen van biggen onder niet-BLk omstandigheden, legt het bedrijf alleen nog maar biggen op onder niet-BLk omstandigheden. Er mogen hierna geen biggen meer worden opgelegd onder BLk omstandigheden. 3. De BLk en niet-BLk waardige biggen worden gekanaliseerd van elkaar gehouden. Tijdens de BLk controle wordt hier op gecontroleerd op basis van leeftijd en castratie van biggen. 4. De SBLk en CI worden op de hoogte gesteld van het opleggen van biggen onder niet-BLk omstandigheden. Dit dient uiterlijk 1 week na het opleggen te gebeuren. 5. Er wordt voor de einddatum van het BLk certificaat een onaangekondigde controle op kosten van de veehouder uitgevoerd. 6. Het bedrijf mag hier alleen gebruik van maken als het bedrijf ook echt stopt met BLk. Het bedrijf mag zich daarom, minimaal één jaar lang, niet meer aanmelden voor BLk. Bij hernieuwde aanmelding dient eerst een nieuwe ingangscntrole te worden uitgevoerd en moeten alle aanwezige dieren op het bedrijf weer BLk waardig zijn. Het criterium A01a zal hierdoor als volgt worden geformuleerd: <i>Criterium: Alle varkens die op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn voldoen aan de criteria van het Beter Leven keurmerk.</i>

	(deel 2)	<i>Interpretatie: Indien een BLk vermeerderaar besluit te stoppen met BLk en het bedrijf op enig moment biggen oplegt onder niet-BLk omstandigheden, mogen onder bepaalde voorwaarden de nog aanwezige BLk waardige biggen voor een bepaalde periode worden afgeleverd als BLk waardig. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:</i> <i>1. Maximaal 3 maanden na het opleggen van de eerste niet-BLk biggen mogen er nog BLk waardige biggen van de stoppende BLk vermeerderaar worden afgeleverd aan andere BLk varkensbedrijven, daarna niet meer. De einddatum van het BLk certificaat wordt op deze datum gezet (datum opleggen eerste niet-BLk biggen + 3 maanden).</i> <i>2. Zodra het bedrijf overstapt op het opleggen van biggen onder niet-BLk omstandigheden, legt het bedrijf alleen nog maar biggen op onder niet-BLk omstandigheden. Er mogen hierna geen biggen meer worden opgesteld onder BLk omstandigheden.</i> <i>3. De BLk en niet-BLk waardige biggen worden gekanaliseerd van elkaar gehouden. Tijdens de BLk controle wordt hier op gecontroleerd op basis van leeftijd en castratie van biggen.</i> <i>4. De SBLk en CI worden op de hoogte gesteld van het opleggen van biggen onder niet-BLk omstandigheden. Dit dient uiterlijk 1 week na het opleggen te gebeuren.</i> <i>5. Er wordt voor de einddatum van het BLk certificaat een onaangekondigde controle op kosten van de veehouder uitgevoerd.</i> <i>6. Het bedrijf mag hier alleen gebruik van maken als het bedrijf ook echt stopt met BLk. Het bedrijf mag zich daarom, minimaal één jaar lang, niet meer aanmelden voor BLk. Bij hernieuwde aanmelding dient eerst een nieuwe ingangscntrole te worden uitgevoerd en moeten alle aanwezige dieren op het bedrijf weer BLk waardig zijn.</i>

26-08-24	A01a Alle aanwezige varkens zijn BLk waardig (deel 1)	Indien een BLk gesloten bedrijf besluit te stoppen met BLk, zal het bedrijf op enig moment biggen opleggen onder niet-BLk omstandigheden. Wordt hierdoor het hele bedrijf niet meer BLk waardig? Er zijn nog BLk waardige biggen en vleesvarkens aanwezig op het bedrijf. Kunnen deze BLk waardige biggen nog worden afgeleverd als BLk waardig aan BLk varkensbedrijven en kunnen deze BLk waardige vleesvarkens nog als BLk worden afgevoerd naar de slachterij?	De Dierenbescherming heeft besloten dat stoppende BLk gesloten bedrijven, die biggen opleggen onder niet-BLk omstandigheden, onder bepaalde voorwaarden de nog aanwezige BLk biggen en vleesvarkens mogen afleveren/afvoeren als BLk waardig. Hierbij gelden de volgende voorwaarden: 1. Maximaal 3 maanden na het opleggen van de eerste niet-BLk biggen mogen er nog BLk waardige biggen van het stoppende BLk gesloten varkensbedrijf worden afgeleverd aan andere BLk varkensbedrijven, daarna niet meer. 2. Maximaal 6 maanden na het opleggen van de eerste niet-BLk biggen mogen er nog BLk waardige vleesvarkens van het stoppende BLk gesloten varkensbedrijf worden afgevoerd naar de slachterij, daarna niet meer. 3. De einddatum van het BLk certificaat wordt op deze datum gezet (datum opleggen eerste niet-BLk biggen + 6 maanden). 4. Zodra het bedrijf overstapt op het opleggen van biggen onder niet-BLk omstandigheden, legt het bedrijf alleen nog maar biggen op onder niet-BLk omstandigheden. Er mogen hierna geen biggen meer worden opgesteld onder BLk omstandigheden. 5. De BLk en niet-BLk waardige biggen en vleesvarkens worden gekanaliseerd van elkaar gehouden. Tijdens de BLk controle wordt hier op gecontroleerd op basis van leeftijd en castratie van biggen. 6. De SBLk en CI worden op de hoogte gesteld van het opleggen van biggen onder niet-BLk omstandigheden. Dit dient uiterlijk 1 week na het opleggen te gebeuren. 7. Er wordt voor de einddatum van het BLk certificaat een onaangekondigde controle uitgevoerd op kosten van de veehouder. 8. Het bedrijf mag hier alleen gebruik van maken als het bedrijf ook echt stopt met BLk. Het bedrijf mag zich daarom, minimaal één jaar lang, niet meer aanmelden voor BLk. Bij hernieuwde aanmelding dient eerst een nieuwe ingangscntrole te worden uitgevoerd en moeten alle aanwezige dieren op het bedrijf weer BLk waardig zijn. Het criterium A01a zal hierdoor als volgt worden geformuleerd: <i>Criterion: Alle varkens die op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn voldoen aan de criteria van het Beter Leven keurmerk.</i>

	(deel 2)		<i>Interpretatie: Indien een BLk gesloten bedrijf besluit te stoppen met BLk en het bedrijf op enig moment biggen oplegt onder niet-BLk omstandigheden, mogen onder bepaalde voorwaarden de nog aanwezige BLk waardige biggen en vleesvarkens voor een bepaalde periode worden afgeleverd/afgevoerd als BLk waardig. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:</i> <i>1. Maximaal 3 maanden na het opleggen van de eerste niet-BLk biggen mogen er nog BLk waardige biggen van het stoppende BLk gesloten varkensbedrijf worden afgeleverd aan andere BLk varkensbedrijven, daarna niet meer.</i> <i>2. Maximaal 6 maanden na het opleggen van de eerste niet-BLk biggen mogen er nog BLk waardige vleesvarkens van het stoppende BLk gesloten varkensbedrijf worden afgevoerd naar de slachterij, daarna niet meer.</i> <i>3. De einddatum van het BLk certificaat wordt op deze datum gezet (datum opleggen eerste niet-BLk biggen + 6 maanden).</i> <i>4. Zodra het bedrijf overstapt op het opleggen van biggen onder niet-BLk omstandigheden, legt het bedrijf alleen nog maar biggen op onder niet-BLk omstandigheden. Er mogen hierna geen biggen meer worden opgesteld onder BLk omstandigheden.</i> <i>5. De BLk en niet-BLk waardige biggen en vleesvarkens worden gekanaliseerd van elkaar gehouden. Tijdens de BLk controle wordt hier op gecontroleerd op basis van leeftijd en castratie van biggen.</i> <i>6. De SBLk en CI worden op de hoogte gesteld van het opleggen van biggen onder niet-BLk omstandigheden. Dit dient uiterlijk 1 week na het opleggen te gebeuren.</i> <i>7. Er wordt voor de einddatum van het BLk certificaat een onaangekondigde controle uitgevoerd op kosten van de veehouder.</i> <i>8. Een bedrijf mag hier alleen gebruik van maken als het bedrijf echt stopt met BLk. Het bedrijf mag zich daarom, minimaal een jaar lang, niet meer aanmelden voor BLk. Bij hernieuwde aanmelding dient eerst een nieuwe ingangscntrole te worden uitgevoerd en moeten alle aanwezige dieren op het bedrijf weer BLk waardig zijn.</i>
27-02-17	A04 IKB-certificaat	Bijv. buitenlandse bedrijven hebben niet altijd een IKB certificaat. Kunnen deze bedrijven ook op een andere manier aan dit criterium voldoen?	Bij 1 ster dient er altijd een IKB certificaat te zijn. Bij 2 en 3 ster kan er ook worden volstaan met: 1. een minimaal gelijkwaardig certificaat (de aanvrager levert een vierkantvergelijking aan die door SBLk wordt beoordeelt en voorgelegd aan de DB, DB besluit of dit als gelijkwaardig wordt geaccepteerd of niet), of 2. er vindt tegelijkertijd met de BLk controle een IKB controle plaats (zonder afgifte van een IKB certificaat), waarbij van te voren door de Dierenbescherming is vastgesteld aan welke IKB criteria buitenlandse bedrijven niet per definitie hoeven te voldoen.
11-01-18	AV04e Analyse waterkwaliteit	Mag het water aangezuurd worden zonder tussenkomst van de dierenarts, bijv. als de normen niet worden overschreden?	Indien bij het voorbehandelen van water de relevante nationale standaard (in Nederland de kwaliteitseisen die de Gezondheidsdienst voor Dieren aan drinkwater voor varkens stelt) niet overschreden worden, mag dit gebeuren zonder tussenkomst van de dierenarts.

11-01-18	G13a Ongediertebestrijding	Welke wering- en bestrijdingsbedrijven zijn gecertificeerd voor de Europese CEN keurmerk? Voldoen wering- en bestrijdingsbedrijven die gecertificeerd zijn voor het Nederlandse Keurmerk voor Plaagdiermanagementbedrijven ook aan dit criterium?	Wering- en bestrijdingsbedrijven die zijn gecertificeerd voor de Europese CEN norm, hebben het zogenaamde CEPA certificaat. Deze bedrijven zijn hier terug te vinden: https://www.kpmb.nl/register/cepa-gecertificeerd Ja, wering- en bestrijdingsbedrijven die gecertificeerd zijn voor het Nederlandse Keurmerk voor Plaagdiermanagement voldoen ook aan dit criterium. Deze bedrijven zijn hier terug te vinden: https://www.kpmb.nl/register/keurmerk-plaagdiermanagement Meer informatie over het Nederlandse keurmerk voor Plaagdiermanagement is hier terug te vinden: https://www.kpmb.nl/stichting-kpmb/kwaliteitssysteem
28-03-24	G13a Ongediertebestrijding	Criterium G13a beschrijft dat op het bedrijf plaagdierwering en -bestrijding plaatsvindt volgens de Europese norm CEN-EN 16636. Per 01-01-2023 is de wetgeving gewijzigd met betrekking tot het KBA-bewijs. Betekent dit ook dat criterium G13a wordt aangepast?	De Dierenbescherming volgt de gewijzigde wetgeving. Dit betekent dat het KBA-bewijs niet meer voldoende is. Nagenoeg alle chemische middelen mogen enkel nog worden toegepast door geschoolde personen werkzaam bij gecertificeerde bedrijven. Dit houdt in dat enkel bedrijven welke zijn gecertificeerd voor CEPA of IPM Knaagdierbeheersing (zie Keurmerk Plaagdier Management Bedrijven - Register (kpmb.nl)) chemische bestrijdingsmiddelen mogen toepassen.
20-12-23	G13b Scheiding schone-vuile weg	Bij ver- en/of nieuwbouw van het bedrijf na 01-01-2018, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 dient er een strikte scheiding te zijn tussen de schone weg (de hygiënische ruimtes waar de varkens zich bevinden) en de vuile weg (de niet hygiënische ruimtes waar bezoekers, leveranciers, vrachtwagens, etc. toegang toe hebben). Het is voor veel varkenshouders lastig om aan dit criterium, zoals het nu omschreven is, te voldoen. Is er een andere mogelijkheid om aan dit criterium te kunnen voldoen?	In de IKB voorschriften is ook een voorschrift opgenomen over de scheiding van de schone-vuile weg. De Dierenbescherming gaat in gesprek met Holland Varken over de scheiding van de schone-vuile weg om de normen op elkaar af te stemmen. Gezien deze ontwikkeling heeft de Dierenbescherming besloten om de overgangstermijn van criterium G13b met twee jaar te verlengen. Dit betekent dat uiterlijk 01-01-2027 moet worden voldaan aan de scheiding van de schone-vuile weg.
2-09-20	AM02a, AM02a3, AM02a4, AM02a5 Noodstroom aggregaat	Dient er een noodstroom aggregaat op het bedrijf aanwezig te zijn als het bedrijf reeds de beschikking heeft over 2 verschillende stroomvoorzieningen; namelijk naast de mogelijkheid tot het gebruik van stroom afkomstig van het reguliere netwerk tevens de mogelijkheid tot een alternatieve vorm van stroomvoorziening anders dan een aggregaat?	De Dierenbescherming heeft besloten dat op een bedrijf een alternatieve vorm van (nood)stroomvoorziening aanwezig dient te zijn. Dit hoeft echter geen noodstroom aggregaat te zijn, maar dient wel een alternatieve stroomvoorziening te zijn naast de reguliere netwerkstroomvoorziening. Daarbij mag de stroom opgewekt worden via duurzame energie of warmtekrachtkoppeling. Conform criteria AM02a3, AM02a4 en AM02a5 dient: • er een noodstroomvoorziening te zijn wanneer het bedrijf mechanische ventilatie met onderdruk bezit; • er binnen 4 uur een noodstroomvoorziening aanwezig te zijn bij alle andere gevallen van mechanische ventilatie; • de noodstroomvoorziening aangesloten te kunnen worden op de mechanische ventilatie; • en dient de noodstroomvoorziening elke 2 maanden getest te worden.

6-12-19	AM03 Brandveiligheid	Voldoet een Agro elektra keuring die word geaccepteerd door de verzekeraar ook?	Nieuwe installaties dienen voor ingebruikname te worden gekeurd conform NEN 1010. Een 5 jaarlijkse herkeuring vind plaats op basis van NEN 3140 (scoop 8 van Scios). Maar een andere type elektrakeuring die wordt gevraagd door de verzekeraar (bijv. de Nederlandse Technische Afspraak (NTA) 8220, onder scoop 10 van Scios) is eveneens toegestaan.
7-10-20	AM03 Brandveiligheid	In de Belgische wetgeving is de AREI elektra keuring opgenomen. Voldoet de AREI elektra keuring ook aan de voorwaarde die gesteld zijn voor het Beter Leven keurmerk aan de inspecties van de elektrische installaties?	De Dierenbescherming heeft vastgesteld dat de Belgische AREI elektra keuring gelijkwaardig is aan de eisen conform NEN 1010 (ingangscntrole) en NEN 3140 (herstelcontrole). Daarom is besloten dat een AREI elektra keuring ook voldoet aan het criterium AM03. Belgische varkenshouderijen kunnen een AREI elektra keuring laten uitvoeren en voldoen bij behalen van een geldig certificaat aan het criterium AM03 Brandveiligheid.
22-11-17	AG04b 'Plan van aanpak uitval 2 jaar en verder', AG12e 'Plan van aanpak structureel oorzaken euthanaseren jaar 2 en verder'	In criteria AG04b en AG12e staat beschreven dat een bedrijf een expert moet raadplegen bij langdurig te hoge uitval en te hoge euthanasie. Wat wordt bedoelt met raadplegen? Bij AG08d is duidelijk sprake van een begeleiding en plan van aanpak. Dit is wezenlijk iets anders.	Bij criterium AG08d 'Begeleiding door varkensspecialist bij te hoog antibioticagebruik' heeft de Dierenbescherming er bewust voor gekozen dat het bedrijf (na twee opeenvolgende jaren niet binnen het SDa streefniveau) actief moet worden begeleid door een onafhankelijke deskundige. Bij criterium AG04c 'Plan van aanpak uitval 2 jaar en verder' en bij AG12e 'Plan van aanpak structureel oorzaken euthanaseren jaar 2 en verder' vindt de Dierenbescherming het voldoende als de veterinaire deskundige een advies uitbrengt over hoe de uitval of het percentage geëuthanaseerde dieren kan worden gereduceerd. Maar er hoeft niet actief te worden begeleidt.
23-05-18	AG08a, AG08ab Antibiotica beleid	In deze criteria is onder 'Interpretatie' opgenomen dat het beschrijven van het antibioticabeleid en dit jaarlijks herzien niet nodig is indien: 'het antibioticagebruik op het bedrijf structureel (minimaal 3 opeenvolgende periodes: van 1 jan -1 jan, 1 juli -1 juli) binnen het SDa streefniveau ligt.' De verplichting tot het maken van een bedrijfsgezondheidsplan geldt voor elke varkenshouder, ongeacht het antibioticumgebruik op zijn bedrijf. Dit is onder andere vastgelegd in de Regeling diergeneeskundigen art. 5.1, lid 1g. en art. 5.22, lid 1.	Binnen het Beter Leven keurmerk is de wettelijke verplichting tot het opstellen en jaarlijks evalueren van een bedrijfsgezondheidsplan ook opgenomen. Zie BLk criterium AG02a. Dus het hebben van een bedrijfsgezondheidsplan en het jaarlijks herziend daarvan is ook binnen BLk verplicht. Omdat de interpretatie opgenomen bij deze beide criteria nu leidt tot verwarring wordt dit bij een volgende herziening van deze criteria verwijderd.

17-04-18	AG08c Niveau antibiotica gebruik	Het antibioticagebruik moet binnen 2 jaar binnen het door SDA vastgestelde streefniveau liggen. Echter hebben verschillende diercategorieën verschillende streefniveau 's. De SDA heeft streefniveau 's vastgesteld voor de volgende diercategorieën: - zeugen/(zuigende) biggen: dierdagdosering/jaar tussen 0 tot 10 - speenbiggen: dierdagdosering/jaar tussen 0 tot 20 DDDA - vleesvarkens: dierdagdosering/jaar tussen 0 tot 10 DDDa Geldt dit criterium per bedrijf of per diercategorie?	Dit criterium mag geïnterpreteerd worden per diercategorie. Voor elke diercategorie heeft de varkenshouder dus 2 jaar de tijd om binnen het door SDA vastgestelde streefniveau te komen. Voorbeeld: Op een gesloten varkensbedrijf is bij de diercategorie 'vleesvarkens' het SDA streefniveau overschreden. Dit probleem is binnen 2 opeenvolgende jaren opgelost. Bij de daaropvolgende controle blijkt dat het SDA streefniveau van de diercategorie 'speenbiggen' is overschreden. Het bedrijf heeft dus 3 opeenvolgende jaren een te hoog antibiotica gebruik, echter omdat het probleem zich in het 3e jaar voordoet in een andere diercategorie, hoeft er nog geen onafhankelijke deskundige worden ingeschakeld. De varkenshouder krijgt ook voor de diercategorie 'speenbiggen' 2 opeenvolgende jaren, om het probleem bij de speenbiggen op te lossen.
19-02-19	AG08c Niveau antibiotica gebruik	De SDA heeft gewijzigde benchmarkwaardes gepubliceerd. Hierbij komt het signaleringniveau te vervallen en wordt de grens tussen actie en streefniveau verder naar beneden bijgesteld. Dit heeft o.a. tot gevolg dat een deel van de bedrijven voorheen in de streefniveau zat nu door deze wijziging van de systematiek nu in het actieniveau terecht komen. Hoe wordt hiermee omgegaan binnen het Beter Leven keurmerk?	Het criterium AG08c wordt hierop aangepast. De verplichting voor varkensbedrijven om met het antibioticagebruik onder het SDA Actieniveau te liggen wordt geschrapt. Er is door de SDA, de varkenssector (POV) en de overheid afgesproken dat deze nieuwe benchmarkwaardes gefaseerd worden ingevoerd. Binnen het Beter Leven keurmerk wordt aangesloten bij de sectorale aanpak van het antibioticagebruik. En dus wordt binnen het Beter Leven keurmerk dezelfde, gefaseerde invoer van de nieuwe benchmarkwaardes gehanteerd bij het controleren en beoordelen van de bovenstaande BLk varken criteria.

25-07-22 en 21-11-22	AG08d Begeleiding door varkensspecialist bij te hoog antibioticagebruik	Als het antibioticagebruik binnen twee opeenvolgende jaren niet binnen het SDA streefniveau ligt, dient een onafhankelijke, veterinaire deskundige varkensgezondheidszorg te worden ingeschakeld voor een 2e lijns advies in de vorm van het uitwerken van een plan van aanpak waarmee het bedrijf alsnog, binnen 2 opeenvolgende jaren, zal voldoen aan het door het SDA vastgestelde streefniveau. De onafhankelijke, veterinaire deskundige is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfseigen dierenarts en is, of staat onder leiding van, een geregistreerde Nederlandse/Europese veterinaire specialist/resident varkensgezondheidszorg. Binnen IKB Varken dient er een procesbegeleider te worden ingeschakeld vanuit het BAS-register van de Vereniging Agrarische Bedrijfsadviseurs (VAB), met als werkveld varkenshouderij. Mag er voor BLk ook een procesbegeleider/deskundige vanuit het BAS-register van de VAB, met als werkveld varkenshouderij, worden ingeschakeld? Binnen Belpork dient er een AB coach uit het AB Register van Belpork te worden ingeschakeld. Mag er voor BLk ook een AB coach worden ingeschakeld?	De Dierenbescherming heeft besloten dat als het antibioticagebruik binnen twee opeenvolgende jaren niet binnen het SDA streefniveau ligt ook een procesbegeleider/deskundige vanuit het BAS-register van de VAB, met als werkveld varkenshouderij, mag worden ingeschakeld. Daarnaast mag er door Belgische deelnemers ook gebruik gemaakt worden van een AB coach uit het AB Register van Belpork.
20-12-23	AH04 Luchtinhoud per big	Bij ver- en/of nieuwbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 dient de inhoud van de stal minimaal 1,2m³ per big te zijn. Dit om het klimaat in de stal goed te kunnen beheersen. Het vergt een grootschalige verbouwing dan wel nieuwbouw om aan dit criterium te kunnen voldoen (bij behoudt van hetzelfde aantal dieren). Is er een andere manier mogelijk om een goed stalklimaat te borgen?	De Dierenbescherming werkt op dit moment aan de herziening van de BLk criteria Varkens. In deze nieuwe set worden criteria opgenomen om een goed stalklimaat op een andere manier te borgen. Dit door middel van nieuwe monitoringstechnieken. Deze criteria worden in 2024 vastgesteld, waarvoor een meerjarige overgangstermijn zal gelden met betrekking tot monitoring stalklimaat. Indien de veehouder niet kan voldoen aan de luchtinhoud van 1,2m³ per big per 01-01-2025, wordt er een alternatief geboden door per 01-01-2025 te voldoen aan de in 2024 vast te stellen criteria rondom monitoring stalklimaat. Oftewel, varkenshouders die niet kunnen voldoen aan de luchtinhoud per big, zullen gaan voorlopen op de overige deelnemers met betrekking tot monitoring stalklimaat. Deze criteria met betrekking tot monitoring stalklimaat zullen overigens breder worden geïmplementeerd dan enkel de gespeende biggenafdeling. Onder 3 sterren geldt ook een minimale luchtinhoud per vleesvarken. Hiervoor geldt deze uitzondering niet.

20-12-23	AH05C.1, AH05C.2 en AH05C.3 Daglicht doorlatend oppervlak	Bij ver- en/of nieuwbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 dienen er daglicht doorlatende oppervlaktes in de muren en/of daken te zitten. Gedurende warme en zonnige dagen kan het hebben van daglicht doorlatende oppervlaktes zorgen voor hittestress vanuit warmtestraling. Daarbij kan dit een triggerfactor zijn voor staartbijten. Is er een manier toegestaan om hittestress via de daglicht doorlatende oppervlaktes te verkleinen?	De Dierenbescherming heeft besloten dat het is toegestaan om de daglicht doorlatende oppervlaktes te kalken binnen de hittegevoelige maanden. Als toegestane periode wordt het zomerhalfjaar volgens het KNMI gehanteerd, dat loopt van 1 april tot en met 30 september. Van 1 oktober tot en met 31 maart dienen de daglicht doorlatende oppervlaktes schoon te zijn (geen kalk meer op de oppervlaktes). De kalklaag dient overigens nog wel daglicht door te laten. Deze mag niet zo dik zijn dat het natuurlijk dag- en nachtritme niet meer is waar te nemen in de stal.
28-11-17	AH07 verrijkmateriaal	Welke voorbeelden zijn er van verrijkmateriaal voor varkens die voldoen aan de karakteristieken en vereisten zoals opgenomen in criterium AH07?	Zie de informatie folder over verrijkmateriaal met meer informatie en voorbeelden. Deze folder is gepubliceerd op het zakelijke gedeelte van de Beter Leven website (beterleven.dierenbescherming.nl), zie onder 'Deelnemers', 'Criteria en info', 'BLk Varkens 1, 2 en 3 sterren', onder 'Aanvullende documenten voor varkenshouders'. Voor de karakteristiek 'Eetbaar' wordt er een overgangstermijn van 1 jaar gehanteerd. Het gebruikte verrijkmateriaal dient dus vanaf 01-01-2019 tevens te voldoen aan de karakteristiek 'Eetbaar'.
7-01-19	AH07 verrijkmateriaal	Mag verrijkmateriaal worden aangeboden in de voerbak/-trog?	Hokverrijking moet aangeboden worden op een andere plaats dan waar de dieren eten, rusten of mesten. Verschillende functiegebieden zijn voor varkens heel belangrijk. Het is daarom, tenzij het niet anders kan zoals bij zeugen die vaststaan in de kraambox of dekstal, niet toegestaan dat het verrijkmateriaal in de voerbak wordt verstrekt. Ook in de door WUR, in opdracht van LNV, gemaakte brochure "Hokverrijking varkens" wordt aangegeven. "Hokverrijking moet aangeboden worden op een andere plaats dan waar de dieren eten, rusten of mesten (zie m.n. blz. 13 t/m 15 van de brochure). Deze brochure gaat de basis vormen waarop de NVWA gaat controleren en handhaven.
9-01-18	AH07 verrijkmateriaal en AH08.1 stro verstrekking groepen > 40	Is er nog wel een verschil tussen criteria AH07.1 Verrijkmateriaal en AH08.1 strovertrekking voor groepen > 40?	Beide criteria AH07 en AH08.1 zijn per 01-01-2018 vrijwel vergelijkbaar geworden in hun formulering. Het enige verschil is dat er bij groepen groter dan 40 (AH08.1) <u>permanent, los</u> stro moet worden verstrekt. Dus bijv. handmatig stro verstrekken (niet permanent aanwezig) in combinatie met een permanent verrijkmateriaal of de strokoker (met samengeperst stro) voldoen wel aan AH07.1 maar niet aan AH08.1.
16-03-18	AH11 Drinkwater meter	Voorheen werd er vanuit gegaan dat op basis van watermeters per afdeling de gezondheid van de varkens kon worden gemonitord. Maar uit de praktijk blijkt dat als varkens ziek worden ze vooral minder gaan vreten. Het waterverbruik tussen afdelingen verschilt te weinig om te kunnen zien of er ziekte onder de varkens is. Waterverbruik monitoren is in de praktijk dus niet zinvol gebleken.	Na bevestiging vanuit de WUR dat drinkwatermeters op afdelingsniveau onvoldoende toegevoegde waarde hebben, heeft de Dierenbescherming besloten dat dit criterium bij een volgende herziening uit de BLk criteria varkens 1, 2 en 3 sterren zal worden verwijderd.

25-03-21	Z04A.2 en Z04A.3 Staart fokdieren	In het criterium is opgenomen dat de staart van zeugen en gelten intact is en dat het couperen van de staarten, of een deel ervan, niet is toegestaan. Als beginnend BLk 2 of 3 sterren varkensbedrijf wordt aangegeven dat het vrijwel onmogelijk is om fokzeugen en -gelten aan te kopen met intacte staart. Mogen tijdens de ingangscntrole voor BLk 2 of 3 sterren gecoupeerde zeugen en/of gelten aanwezig zijn?	De Dierenbescherming heeft besloten dat zeugen en gelten die bij de ingangscntrole op een 2 of 3 sterren Beter Leven varkensbedrijf aanwezig zijn een gecoupeerde staart mogen hebben. Na de ingangscntrole mogen de staarten van zeugen en gelten niet meer worden gecoupeerd. De nieuwe fokzeugen en –gelten dienen een intacte staart te hebben. Andere aanwezige varkens (beren, biggen en vleesvarkens) dienen tijdens en na de ingangscntrole een intacte staart te hebben. De desbetreffende veehouder heeft na de ingangscntrole tot de eerstvolgende, jaarlijkse controle (1 jaar) om de gecoupeerde fokzeugen en –gelten af te voeren als niet-BLk waardig. Na het eerste jaar van deelname volgt een Schorsing, op basis van criterium A01a, wanneer zeugen en gelten met gecoupeerde staart worden aangetroffen op het bedrijf.
17-11-23	Z08B.2 en V03D.2 Uitzicht buitenuitloop (2 sterren) Z08B.3, B03C.3 en V03D.3 Uitzicht buitenuitloop (3 sterren)	In de criteria (2 en 3 sterren) is opgenomen dat er aan minimaal één zijde van de buitenuitloop > 5 meter uitzicht is, niet direct in een ander hok. Het is niet altijd wenselijk om op deze manier uitzicht te creëren. Kan > 5 meter uitzicht direct een ander hok in worden toegestaan?	De Dierenbescherming heeft besloten de criteria met betrekking tot het uitzicht van de buitenuitloop te verruimen. Uitzicht direct een ander hok in is ook toegestaan, dit kan op twee manieren worden gerealiseerd. Of minimaal de helft van één wand tussen hokken moet uitzicht bieden voor varkens om een ander hok in te kunnen kijken. Of minimaal één kwart van twee wanden tussen hokken moet uitzicht bieden voor varkens om een ander hok in te kunnen kijken. Ook dient de vrije ruimte van > 5 meter naast/voor de buitenuitloop te worden behouden met oog op daglicht en brandveiligheid. In deze vrije ruimte mogen geen gebouwen, uitlopen, andere obstakels, etc. aanwezig zijn. Wanneer uitzicht wordt geboden via de wand naar de vrije ruimte, dus niet direct een ander hok in, blijft dit verplicht over de volledige lengte.
16-03-18 en 20-12-23	Z09.1 groepshuisvesting zeugen (1 ster)	Bij ver- en/of nieuwbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 dienen zeugen in groepen van 20 of meer gehouden te worden. Voor sommige huisvesting- en/of voersystemen zijn grote groepen minder wenselijk voor het dierenwelzijn. De staffel gepubliceerd op d.d. 16-03-18, om zeugen in kleinere groepen te mogen houden onder voorwaarde van meer oppervlakte per zeug, wordt door veehouders als niet haalbaar ervaren. Kan de staffel worden aangepast?	De Dierenbescherming heeft d.d. 16-03-18 besloten kleinere groepen zeugen toe te staan, onder voorwaarde dat er meer oppervlakte per zeug beschikbaar is. Daarbij heeft de Dierenbescherming d.d. 20-12-23 besloten om de oppervlaktes uit de eerder gepubliceerde staffel aan te passen: • Groepen van 1 tot en met 19: min. 2,40 m² per zeug • Groepen van 20 tot en met 39: min. 2,25 m² per zeug • Groepen van 40 of meer: 2,25m² minus 10% = min. 2,03 m² per zeug

2-12-22 en 27-09-23	Z09.1, Z09.2 en Z09.3 Groepshuisvesting systeem V01B Stabiele groepen B01.1, B01.2 en B01.3 Oppervlakte per big	In criteria Z09.1, Z09.2 en Z09.3 is opgenomen dat zeugen uiterlijk in 2025 in groepen van 20 of meer dieren gehouden dienen te worden. In criterium V01B is opgenomen dat vleesvarkens uiterlijk in 2025 in groepen van 20 of meer dieren dienen te worden gehouden. (Kleinere groepen zijn ook toegestaan. Zie voor de voorwaarden het aanvullend op Z09.1 d.d. 18-03-2018 en het aanvullend besluit op V01B d.d. 14-12-2018.) In criteria B01.1, B01.2, en B01.3 is opgenomen dat de oppervlakte per big 10% minder mag zijn bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren. Om hier aan te kunnen voldoen, kunnen afdelingen worden verbouwd en doorgangen tussen bestaande afdelingen/hokken gecreëerd worden. Waar dienen de doorgangen tussen bestaande afdelingen/hokken aan te voldoen?	De doorgangen tussen bestaande afdelingen/hokken dienen aan de volgende voorwaarden te voldoen, om de dieren een onbelemmerde en stimulerende doorgang te bieden naar het gehele ter beschikking staande oppervlakte: • De doorgang moet altijd open zijn, uitsluitend in geval van de situaties zoals beschreven in aanvullend besluit 27-09-2023 Z09.1, Z09.2 en Z09.3 Groepshuisvesting systeem; V01A en V01B Stabiele groepen; B01.1, B01.2 en B01.3 Oppervlakte per big mogen doorgangen tijdelijk worden afgesloten; • Er moeten met gemak twee varkens tegelijkertijd door de doorgang kunnen; • De doorgang bevat zo weinig mogelijk haakse bochten en/of dode hoeken; • Er bevinden zich geen uitsteeksels of obstakels (zoals drempels, richels die hoger/dieper zijn dan de tenen) in/om de doorgang; • Er is voldoende verlichting en er is zo weinig mogelijk zicht op storende elementen die de dieren kunnen afleiden of laten schrikken (bijv. bewegende voorwerpen, kettingen in de looprichting).
27-09-23	Z09.1, Z09.2 en Z09.3 Groepshuisvesting systeem V01A en V01B Stabiele groepen B01.1, B01.2, en B01.3 Oppervlakte per big	In het aanvullend besluit op criteria Z09.1, Z09.2, Z09.3, V01B, B01.1, B01.2, B01.3 (d.d. 2-12-2022 en 27-09-2023) is opgenomen waar doorgangen tussen bestaande afdelingen/hokken aan moeten voldoen. Mag er gebruik gemaakt worden van deurtjes om de doorgangen tijdelijke te kunnen afsluiten?	De doorgangen mogen door middel van deurtjes tijdelijk worden afgesloten uitsluitend in geval van de volgende situaties: • Biggen: - Tot maximaal de eerste zeven dagen bij opleggen in het gespeende biggenhok om te bevorderen dat de biggen de daarvoor beoogde mestplaats als vaste mestplaats kiezen. De biggen dienen gelijkmatig over de ruimte te worden verdeeld om te voldoen aan het voorgeschreven minimum oppervlak, vreetbreedte/aantal vreetplaatsen en aantal drinkplaatsen per big; - Bij besmettelijke ziektes in de getroffen afdeling op vertoon van een dierenartsverklaring of een door de dierenarts ondertekend bezoekverslag. Voor zo lang als nodig is, om daar waar mogelijk verdere verspreiding van de ziekte te beperken. De biggen dienen gelijkmatig over de ruimte te worden verdeeld om te voldoen aan het voorgeschreven minimum oppervlak, vreetbreedte/aantal vreetplaatsen en aantal drinkplaatsen per big; - Tot maximaal 24 uur voor het afleveren van biggen om te voorkomen dat de biggen tussen de aaneengeschakelde hokken heen en weer kunnen bewegen en er daardoor onnodige onrust ontstaat. • Vleesvarkens en zeugen: - Bij besmettelijke ziektes in de getroffen afdeling op vertoon van een dierenartsverklaring of een door de dierenarts ondertekend bezoekverslag. Voor zo lang als nodig is, om daar waar mogelijk verdere verspreiding van de ziekte te beperken. De vleesvarkens of zeugen dienen gelijkmatig over de ruimte te worden verdeeld om te voldoen aan het voorgeschreven minimum oppervlak, vreetbreedte/aantal vreetplaatsen en aantal drinkplaatsen per vleesvarken respectievelijk zeug; - Tot maximaal 24 uur voor het permanent afvoeren van varkens naar de slacht om te voorkomen dat varkens tussen de aaneengeschakelde hokken heen en weer kunnen bewegen en er daardoor onnodige onrust ontstaat.

20-12-23	Z13 Mestplaats zeugen B02b Mestplaats biggen V04 Mestplaats vleesvarkens	De mestplaats moet zo uitgevoerd zijn dat deze de varkens voldoende grip geeft. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 dienen er aan nieuwe voorwaarden voor de mestplaats te worden voldaan. Echter, tussen de verschillende diergroepen (zeugen, biggen en vleesvarkens) is de inhoud van de criteria verschillend, wat tot verwarring leidt. Kunnen deze criteria met betrekking tot de mestplaats gelijk worden getrokken voor de verschillende diergroepen?	De Dierenbescherming heeft besloten de criteria met betrekking tot de mestplaats voor de verschillende diergroepen (zeugen, biggen, vleesvarkens) gelijk worden getrokken. De mestplaats voor de zeugen, biggen en vleesvarkens dient aan het volgende te voldoen: De mestplaats moet zo uitgevoerd zijn dat deze de zeugen/biggen/vleesvarkens voldoende grip geeft. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025, geldt: - bij aanschaf van specifiek een betonnen vloer dat deze aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60 moet voldoen; - bij een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer dat deze wordt ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.
13-02-18	Z18 aantal drinkplaatsen zeugen	Waarom is het nodig om 1 drinkplaats per 12 zeugen te hebben? De meeste zeugenhouders hebben nu ongeveer 1 drinkplaats per 20 zeugen.	Zeugen drinken veel water, meer dan bijv. vleesvarkens. Voldoende beschikbaarheid over water is voor zeugen dus een belangrijke voorwaarde voor een goed dierenwelzijn. Voor vleesvarkens werd binnen het Beter Leven keurmerk al langer 1 drinkplaats per 12 vleesvarkens voorgeschreven. Bij de laatste wijziging, die per 01-01-2018 van kracht is geworden, wordt nu ook voor zeugen minimaal 1 drinkplaats per 12 zeugen voorgeschreven. Deze norm van 1 drinkplaats per 12 zeugen komt ook overeen met de norm die is opgenomen in de Maatlat Duurzame Veehouderij (MDV). Omdat dit een geheel nieuw criterium is, hanteert de Dierenbescherming de betrokken zeugenhouders een overgangperiode van 1 jaar. Dit betekent dat zeugenhouders die bij de eerste controle (na 01-01-2018) op basis van de nieuwe criteria niet voldoen aan dit criterium Z18.1, tot de volgende reguliere, jaarlijkse controle krijgen om dit aan te passen, op zodanige wijze dat ze hier wel aan voldoen.
5-09-18	Z18 aantal drinkplaatsen zeugen	Moet er 1 drinkplaats per 12 zeugen aanwezig zijn als er wordt gevoerd via voerstations waar water aan het voer wordt toegevoegd?	De Dierenbescherming heeft besloten dat bij voerstations waar water aan het voer wordt toegevoegd, dezelfde norm als bij brijvoeding mag worden aangehouden. In dit geval mag er dus ook worden volstaan met 1 drinkplaats per 24 zeugen. Het voerstation telt niet mee als drinkplaats.

27-09-23	B01.1, B01.2 en B01.3 Oppervlakte per big B03A.3 Oppervlakte buitenuitloop (3 sterren)	Bij kraamopfokhokken blijven de biggen na het spenen in het kraamhok en wordt de zeug weer in de dekstal gehuisvest. Hierdoor worden de gespeende biggen van verschillende tomen niet gemengd en ondergaan minder verplaatsingen tijdens de kwetsbare periode van spenen. Op dit moment zijn er geen aparte Beter Leven criteria voor kraamopfokhokken. Veehouders moeten daardoor zowel voldoen aan de Beter Leven criteria voor de kraamstal (K01 t/m K12) als de gespeende biggenstal (B01 t/m B08A). Bij het gebruik van kraamopfokhokken heeft de variatie in toomgrootte meer impact op de bezetting van de gespeende biggen. Hierdoor kunnen veehouders die gebruikmaken van kraamopfokhokken onder het Beter Leven keurmerk er tegen aan lopen dat zij vaker biggen moeten overleggen om aan de bezetting voor gespeende biggen te voldoen. Kan bij het gebruik van kraamopfokhokken het oppervlakte per big in de stal en voor 3 sterren in de buitenuitloop op een andere manier bepaald worden? Of kan hier op een andere manier mee worden omgegaan?	De Dierenbescherming wil het gebruik van kraamopfokhokken stimuleren. Daarom geldt bij kraamopfokhokken dat het oppervlak per gespeende big 10% minder mag zijn. Dit betekent het volgende voor gespeende biggen in kraamopfokhokken: - In de stal (B01.1, B01.2 en B01.3): 1 ster: gemiddeld 0,40 m² en geen enkele, individuele big heeft minder dan 0,36 m² oppervlak wordt gemiddeld 0,36 m² en geen enkele, individuele big heeft minder dan 0,32 m² oppervlak 2 sterren: gemiddeld 0,50 m² en geen enkele individuele big heeft minder dan 0,45 m² oppervlak wordt gemiddeld 0,45 m² en geen enkele individuele big heeft minder dan 0,41 m² oppervlak 3 sterren: gemiddeld 0,60 m² en geen enkele individuele big heeft minder dan 0,55 m² oppervlak wordt gemiddeld 0,54 m² en geen enkele, individuele big heeft minder dan 0,50 m² oppervlak - In de buitenuitloop (B03A.3): 3 sterren: een buitenuitloop van 0,4 m² per gespeende big wordt een buitenuitloop van 0,36 m² per gespeende big
6-12-19	B02a Vloer uitvoering	Bij nieuw of verbouw moet het dichte vloerdeel bij gespeende biggen zijn ingestrooid of voorzien van vloerverwarming. Kan er ook worden volstaan met andere vormen van verwarming, zoals een warmtelamp?	Jonge dieren (speenbiggen) hebben meer behoefte hebben aan warmte. Bij stallen met hoge plafonds stijgt de warmte op en komt de warmte niet waar die nodig is, bij de dieren zelf. Om de temperatuur voor de biggen goed te reguleren, is naast vloerverwarming ook een warmte lamp geschikt. Overigens gaat uit oogpunt van brandpreventie de voorkeur uit naar vloerverwarming.
26-08-24	B02a.1 vloeruitvoering (1 ster)	Bij nieuw- en/of verbouw, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 moet het dichte vloerdeel bij gespeende biggen zijn ingestrooid of verwarmd door vloerverwarming, infraroodpanelen of een warmtelamp. Hoelang dient de dichte vloer te zijn ingestrooid of te worden verwarmd?	De Dierenbescherming heeft besloten dat het dichte vloerdeel bij gespeende biggen minimaal gedurende de eerste vijf dagen dient te worden ingestrooid of verwarmd door vloerverwarming, infraroodpanelen of een warmtelamp. Hoelang ondersteuning van de biggen om op temperatuur te blijven in de daaropvolgende dagen wenselijk is, kan verschillen per koppel. Het criterium B02a.1 zal hierdoor als volgt worden geformuleerd: <i>Criterium: Het dichte vloerdeel bij gespeende biggen is minimaal gedurende de eerste vijf dagen ingestrooid of voorzien van vloerverwarming verwarmd door vloerverwarming, infraroodplaten of een warmtelamp.</i> <i>Interpretatie: Vijf dagen is het verplichte minimum. Hoelang ondersteuning van de biggen om op temperatuur te blijven in de daaropvolgende dagen wenselijk is, kan verschillen per koppel. Uit oogpunt van brandpreventie gaat de voorkeur uit naar instrooien of vloerverwarming.</i>

27-09-23	B03A.3 Oppervlakte buitenuitloop (3 sterren)	In criterium B01.3 is het minimale hokoppervlak per gespeende big opgenomen. Hierbij is opgenomen dat bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren het minimale hokoppervlak per gespeende big 10% minder mag zijn. Deze uitzondering geldt echter niet voor het oppervlakte van de buitenuitloop, criterium B03A.3. Kan dit gelijk getrokken worden?	De Dierenbescherming heeft besloten deze uitzondering uit criterium B01.3 ook door te trekken naar criterium B03A.3. Dit houdt dus in dat bij een groepsgrootte van 40 of meer gespeende biggen, ook het oppervlak van de buitenuitloop per gespeende big 10% minder mag zijn.
1-01-15	B06.1 Verbod op castratie van beerbiggen	Als een nieuw bedrijf begint met deelname aan BLk varken 1 ster, maar er zijn nog gecastreerde biggen/vleesvarkens aanwezig op het bedrijf? Kan dit bedrijf dan wel deelnemen aan BLk? Zo ja, mogen de gecastreerde dieren onder BLk worden afgeleverd?	Voor nieuwe deelnemers geldt dat er na de ingangscntrole op het bedrijf geen biggen meer mogen worden gecastreerd, alleen de biggen die vóór de BLk ingangscntrole op het bedrijf zijn gecastreerd mogen op het bedrijf aanwezig zijn en onder het Beter Leven keurmerk worden afgeleverd.
13-03-17	B06 Castratie van beerbiggen	Waarom is het castreren van biggen bij 1 ster niet toegestaan, maar 2 en 3 sterren wel?	Er is de afgelopen jaren in Nederland veel onderzoek gedaan naar stoppen met castreren. Bij varkens met 1 ster van het Beter Leven keurmerk is, op basis van het bovenstaande onderzoek, het castreren van biggen al jaren verboden. Er is ook onderzoek gedaan naar stoppen met castreren in varkenshouderij met 2 of 3 sterren van het Beter Leven keurmerk. De natuurlijkere omstandigheden waaronder de dieren bij 2 en 3 sterren worden gehouden lijken eerder te kunnen leiden tot problematisch berengedrag en een hogere incidentie van berengeur. Het is daardoor wat lastiger om daar met castratie te stoppen. Als varkens bij 2 en 3 sterren worden gecastreerd dient dit volgens de Dierenbescherming te gebeuren onder verdoving en met pijnbestrijding achteraf.
6-12-19	B06 Castratie van beerbiggen	Er mogen geen gecastreerde biggen op een BLk varken 1 ster bedrijf aanwezig zijn. Geldt dit verbod alleen voor chirurgische castratie? Of geldt dit verbod ook voor immunocastratie?	De Dierenbescherming verbiedt binnen BLk varken 1 ster alle vormen van castratie, dus ook immunocastratie. Alle vormen van castratie zijn een zware ingreep in de hormoonhuishouding en het functioneren van het mannelijk varken en vormen een aantasting van de intrinsieke waarde en de lichamelijke integriteit van het dier. Er wordt al enige jaren informatie verzameld over hoe beren te houden. De kans op berengeur is via fokkerij, voeding en verzorging inmiddels teruggebracht tot minder dan 4%. En aan de slachtlijn worden de laatste potentiële karkassen met een afwijkende geur uitgeselecteerd. Uit onderzoek is ook bekend dat bijv. met extra Inuline in het voer in de laatste 3 weken voor de slacht de kans op berengeur vrijwel 0% wordt.

14-12-18 en 20-12-23	V01B Stabiele groepen	Bij ver- en/of nieuwbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 dienen vleesvarkens in groepen van 20 of meer gehouden te worden. Voor sommige huisvesting- en/of voersystemen zijn grote groepen minder wenselijk voor het dierenwelzijn. De staffel gepubliceerd op d.d. 14-12-18, om vleesvarkens in kleinere groepen te mogen houden onder voorwaarde van meer oppervlakte per vleesvarken, wordt door 1 ster varkenshouders als niet haalbaar ervaren. Kan de staffel worden aangepast?	De Dierenbescherming heeft d.d. 14-12-18 besloten kleinere groepen vleesvarkens toe te staan, onder voorwaarde dat er meer oppervlakte per vleesvarken beschikbaar is. Daarbij heeft de Dierenbescherming d.d. 20-12-23 besloten om de oppervlaktes uit de eerder gepubliceerde staffel bij 1 ster aan te passen: Bij 1 ster: • Groepen van 1 tot en met 19: gemiddeld 1,09 m² en geen enkel vleesvarken minder dan 1,09 m² • Groepen van 20 tot en met 39: gemiddeld 1 m² en geen enkel vleesvarken minder dan 0,95 m² • Groepen van 40 of meer: gemiddeld 0,9 m² en geen enkel vleesvarken minder dan 0,85 m² De Dierenbescherming heeft besloten om de staffel voor 2 en 3 sterren zoals gepubliceerd op d.d.14-12-18 ongewijzigd te laten: Bij 2 sterren: • Groep tot en met 10: gemiddeld 1,5 m² en geen enkel onder de 1,45 m² • Groep 11 tot en met 19: gemiddeld 1,3 m² en geen enkel onder de 1,25 m² • Groep van 20 en meer: gemiddeld 1,2 m² en geen enkel onder 1,15 m² Bij 3 sterren: • Groep tot en met 10: gemiddeld 1,7 m² en geen enkel onder de 1,65 m² • Groep 11 tot en met 19: gemiddeld 1,5 m² en geen enkel onder de 1,45 m² • Groep van 20 en meer: gemiddeld 1,3 m² en geen enkel onder 1,25 m²
29-05-18	T00B afnemende varkens- bedrijven / slachterijen	Er dient bij een varkenshouder te worden gecontroleerd of hij alleen aflevert aan BLK waardige varkenshouders en slachterijen. Deze informatie is niet altijd aanwezig op het varkensbedrijf. Het komt bijv. nogal eens voor dat een vermeerderaar afvoert naar een handelaar waarbij de vermeerderaar zelf niet naar de biggen uiteindelijk naar toe gaan. Eventuele leveringen aan niet BLK bedrijven moeten worden afgewaardeerd omdat die afnemers geen BLK certificaat hebben en geen BLK varkens kunnen afleveren. Is deze controle op afvoer naar BLK waardige varkensbedrijven nodig?	De Dierenbescherming heeft besloten dat dit criterium bij een volgende herziening wordt aangepast. Er hoeft alleen te worden gecontroleerd of varkens als BLK-waardig worden afgevoerd naar een BLK waardige slachterij. De controle op het afvoeren van BLK waardige varkens naar alleen BLK waardige varkenshouderij bedrijven komt te vervallen.

27-02-24	T02 Elektrische veedrijvers	Het criterium 'Elektrische veedrijvers' beschrijft dat op het varkensbedrijf en tijdens het transport geen elektrische veedrijvers gebruikt mogen worden. Het is niet logisch dat de veehouder zou kunnen worden gesanctioneerd bij gebruik van een elektrische veedrijver tijdens het transport. Nadat de dieren het veehouderijbedrijf hebben verlaten, vallen de dieren niet meer onder de verantwoordelijkheid van de veehouder. Hoe gaan we hier mee om?	De Dierenbescherming benadrukt dat het gebruik van de elektrische veedrijver niet is toegestaan onder het Beter Leven keurmerk. Echter, het gedeelte "tijdens transport" is zodanig geformuleerd, dat dit tot verwarring kan leiden en wordt daarom bij een volgende herziening uit de criteria verwijderd. In het kader van het Beter Leven keurmerk wordt er op toegezien dat geen gebruik wordt gemaakt van de elektrische veedrijver tijdens het verblijf op de BLk gecertificeerde veehouderij en tijdens het uitladen op het terrein van de BLk gecertificeerde slachterij; waarvoor de desbetreffende BLk deelnemer verantwoordelijk is. Hierop wordt (onaangekondigd) gecontroleerd door de CI.
6-12-19	T05A Transportmiddel biggen bij meer dan 50 km.	Vanaf 01-01-2020 is het verplicht om transport van biggen over een afstand groter dan 50 km uitsluitend plaats met gesloten, klimaat gestuurde veewagens, uit te voeren om biggen vitaler af te leveren. Geldt dit voor alle biggen?	Nee, dit geldt alleen voor speenbiggen (gemiddelde leeftijd van 25 dagen, niet jonger dan 23 dagen). Oftewel biggen die van een zeugenbedrijf worden getransporteerd naar een speenbiggen bedrijf. Dit criterium is dus niet van toepassing op vleesbiggen (gemiddelde leeftijd van 75 dagen) die worden getransporteerd naar een vleesvarkensbedrijf. Het spenen van biggen is een gevoelig moment en leidt altijd tot enige mate van speenstress, welke een grote impact heeft op de weerstand van de speenbiggen. Deze overschakeling moet zo optimaal mogelijk verlopen waaronder transport met gesloten, klimaat gestuurde veewagens.
2-04-12	PL01 t/m PL17 Plateaus	Kan binnen een kraamhok ook worden gewerkt met plateaus? De biggen hebben daardoor meer ruimte tot hun beschikking.	Binnen het Beter Leven keurmerk worden plateaus in het kraamhok niet toegestaan. De biggen zijn nog te jong om te klimmen en een plateau levert dus geen bruikbaar vloeroppervlakte op. Indien de biggen dit plateau wel gebruiken zou het kunnen leiden tot een scheiding van de zeug en de biggen (bijvoorbeeld wanneer de biggen niet meer naar beneden durven), wat niet gewenst is.
4-06-14	Vloervoeding	Is vloervoeding binnen BLk toegestaan?	Vloervoeding is nu niet opgenomen in de BLk criteria. Bij vloervoeding in groepjes van 6 à 12 dieren is de ruimte is te beperkt. Bij vloervoeding in een kleine groep is er het risico dat er vervuiling van het hok optreedt en de dieren het voer uit het vuil moeten eten. Binnen het Beter Leven keurmerk wordt het werken in grotere groepen gestimuleerd Bij ver- en nieuwbouw verlangen dat zeugen of vleesvarkens in groepen van 20 of meer worden gehouden. Zo wordt bij eenzelfde oppervlak per dier door de grotere groep toch meer bewegingsruimte gecreëerd. Daarnaast kunnen de varkens in de grotere ruimte makkelijker functiegebieden (liggen, exploreren, vreten en mesten) onderscheiden. Een ander punt bij vloervoeding is de onderlinge voercompetitie en de vraag of alle varkens bij deze methode wel voldoende voer krijgen, wat opgelost kan worden door meer voerbeurten te geven.

30-04-14	Dierlijke eiwitten / vetten / bloedplasma in varkensvoer	Zijn dierlijke eiwitten/vetten en bloedplasma's in het voer voor varkens met het Beter Leven keurmerk toegestaan?	Binnen BLk hebben wij beperkte criteria gesteld aan veevoeder. Binnen het Beter Leven keurmerk baseren we de voedselkwaliteit voornamelijk op een GMP+ certificaat. Er zijn nu geen aanvullende criteria of een verbod binnen BLk Varken 1 ster opgenomen t.a.v. dierlijke eiwitten/vetten/bloedplasma's in het varkensvoer en dus is het toegestaan. Het is echter wel mogelijk dat een keten zelf bovenop de Beter Leven criteria, aanvullende eisen stelt. Om zeker te stellen of dierlijke eiwitten / vetten / bloedplasma's in een bepaalde keten mag worden gebruikt kan worden nagevraagd bij de ketenregisseur (meestal de slachterij).